

**НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ БІОРЕСУРСІВ І
ПРИРОДОКОРИСТУВАННЯ УКРАЇНИ**

Кафедра обліку та оподаткування

МЕТОДИЧНІ ВКАЗІВКИ

**для практичних занять з дисципліни
«Парадигми і концепції економічного
контролю» для підготовки здобувачів
третього (освітньо-наукового) рівня вищої
освіти за спеціальністю 071 «Облік і
оподаткування»**

Київ – 2024

УДК: 657

Викладено методичні вказівки для практичних занять з дисципліни «Парадигми і концепції економічного контролю» для підготовки здобувачів третього (освітньо-наукового) рівня вищої освіти за спеціальністю 071 «Облік і оподаткування»

Розглянуто і схвалено на засіданні кафедри обліку та оподаткування (протокол № 7 від 29 січня 2024 р.)

Рекомендовано Вченою радою економічного факультету Національного університету біоресурсів і природокористування України (протокол № __ від _____ 20__ р.)

Укладачі: к.е.н., доц. Гуренко Т.О.

Рецензенти: Гуцаленко Л.В., д.е.н., професор
Музиченко А.О., к.е.н., доцент

МЕТОДИЧНІ ВКАЗІВКИ

для практичних занять з дисципліни
«Парадигми і концепції економічного контролю»
для підготовки здобувачів
третього (освітньо-наукового) рівня вищої освіти
за спеціальністю 071 «Облік і оподаткування»

Укладачі: Гуренко Тамара Олексіївна

Наклад 30 прим. Ум. друк. арк. 2,2.
Друк «ЦП «КОМПРИНТ»
Свідоцтво ДК № 3131 від 04.08.2011 р.
м. Київ, вул. Предславинська, 28
тел. 528-05-42

ЗМІСТ

ПЕРЕДМОВА	4
ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ	6
РОЗДІЛ 1. ЕВОЛЮЦІЯ ЕКОНОМІЧНОГО КОНТРОЛЮ ТА КОНЦЕПТУАЛЬНІ ЗАСАДИ ЙОГО РОЗВИТКУ	7
Практичне заняття 1. Бухгалтерський облік – інформаційне джерело забезпечення дієвості контролю	7
Практичне заняття 2. Формування економічного контролю як науки	8
Практичне заняття 3. Розвиток парадигм і концепцій економічного контролю	10
Практичне заняття 4. Моделювання систем економічного контролю	11
РОЗДІЛ 2. НАУКОВІ СПРЯМУВАННЯ В ОБЛІКОВІЙ ТЕОРІЇ	13
Практичне заняття 5. Генезис та характеристика видів, форм і суб'єктів контролю	13
Практичне заняття 6. Методологічне забезпечення економічного контролю	14
Практичне заняття 7. Обмежуючі параметри та рівні координації економічного контролю	16
Практичне заняття 8. Контроль в системі економічної безпеки суб'єктів господарювання	17
Практичне заняття 9. Проблеми і перспективи розвитку аудиту в Україні	17
Перелік тестових завдань за темами	20
Питання для самоконтролю	27
СПИСОК РЕКОМЕНДОВАНИХ ДЖЕРЕЛ	30

ПЕРЕДМОВА

Мета навчальної дисципліни: формування наукового світогляду та економічного мислення у майбутніх спеціалістів про теорії, парадигми, концепції, закономірності та тенденції розвитку економічного контролю як науки, практичної діяльності та вмінь критично їх застосовувати у власних наукових дослідженнях.

Завдання навчальної дисципліни:

– ознайомлення з сучасними теоріями, концепціями та парадигмами розвитку економічного контролю;

– формування вміння критично сприймати концепції розвитку економічного контролю та визначенні поточних та стратегічних можливостей його розвитку.

Предметом навчальної дисципліни «Парадигми і концепції економічного контролю» є теорії, парадигми, концепції, закономірності та тенденції розвитку економічного контролю як науки та його практичного застосування.

Набуття компетентностей:

Інтегральна компетентність (ІК) - Здатність продукувати нові ідеї, розв'язувати комплексні проблеми професійної та/або дослідницько-інноваційної діяльності у сфері обліку, аналізу, контролю, аудиту, оподаткування із застосуванням методології наукової та педагогічної діяльності, зокрема здійснюючи наукове дослідження, що характеризується науковою новизною, теоретичним та/або практичним значенням.

Загальні компетентності (ЗК):

ЗК01. Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу.

Спеціальні (фахові) компетентності (СК):

СК02. Здатність виявляти, формулювати та вирішувати проблеми дослідницького характеру в сфері обліку, аналізу, контролю, аудиту, оподаткування, оцінювати та забезпечувати якість виконуваних досліджень.

СК03. Здатність вирішувати комплексні завдання функціонування системи обліку, аналізу, контролю, аудиту, оподаткування для критичного оцінювання результатів досліджень з урахуванням соціальних, етичних, правових та економічних проблем.

СК04. Здатність проводити емпіричні дослідження для встановлення тенденцій розвитку об'єктів дослідження у сфері обліку, аналізу, контролю, аудиту, оподаткування.

СК05. Здатність здійснювати апробацію результатів наукових досліджень, висновків і практичних рекомендацій з обліку, аналізу, контролю, аудиту, оподаткування та сприяти їх впровадженню в науковій та практичній сферах.

СК10. Здатність ідентифікувати вплив інтеграційних процесів на тактику реалізації аграрної політики, визначати перспективні напрямки розвитку аграрного бізнесу, оцінювати існуючі умови, проблеми та переваги, визначати їх вплив на практику обліку та оподаткування.

Програмні результати навчання (РН):

PH01. Мати концептуальні та методологічні знання з обліку, аналізу, контролю, аудиту, оподаткування і суміжних галузей, а також навички необхідні для проведення наукових і прикладних досліджень, здійснення інновацій на рівні останніх світових досягнень з відповідного напрямку.

PH02. Здійснювати пошук, аналізувати, критично осмислювати та систематизувати інформацію, отриману з різних науково-практичних джерел та основних національних, європейських, міжнародних нормативно-правових актів з питань регулювання обліку, аналізу, аудиту та оподаткування.

PH04. Застосовувати загальні принципи та методи економічних і соціальних наук, а також сучасні методи досліджень для провадження досліджень у сфері обліку та оподаткування та у викладацькій діяльності.

PH06. Планувати і виконувати емпіричні та/або теоретичні дослідження з обліку, аналізу, контролю, аудиту, оподаткування і суміжних галузей використовуючи сучасні наукові інструменти та дотримуючись норм професійної і академічної етики, критично аналізувати результати досліджень у контексті усього комплексу сучасних знань щодо досліджуваної проблеми.

PH09. Ідентифікувати наукові та практичні проблеми, здійснювати апробацію результатів наукових досліджень, висновків і практичних рекомендацій з обліку, аналізу, контролю, аудиту, оподаткування та сприяти їх впровадженню в науковій та практичній сферах.

PH10. Глибоко розуміти загальні принципи та методи обліку, аналізу, контролю, аудиту, оподаткування, а також методологію наукових досліджень, застосувати їх у власних дослідженнях у сфері обліку і оподаткування та у викладацькій діяльності.

PH 14. Глибоко розуміти теоретичні та методичні аспекти бухгалтерського обліку та оподаткування господарської діяльності суб'єктів аграрного бізнесу, застосовувати їх в практичній діяльності для підвищення ефективності управління діяльністю таких суб'єктів.

Самостійна робота є основним засобом засвоєння здобувачами матеріалу в час, вільний від аудиторних занять. Вона передбачає опрацювання, монографій, авторефератів, дисертацій, посібників, підручників, наукових публікацій фахових та зарубіжних видань, міжнародних стандартів обліку та фінансової звітності, міжнародних стандартів контролю, аудиту та інших навчально-методичних джерел та законодавства у сфері обліку, аудиту, контролю та оподаткування.

**Програма навчальної дисципліни
«Парадигми і концепції економічного контролю»**

Тема 1. Бухгалтерський облік – інформаційне джерело забезпечення дієвості контролю

Зв'язки обліку та контролю як галузей науки та управлінських функцій. Взаємозв'язок інформаційної та контрольної функцій бухгалтерського обліку. Функції бухгалтерського обліку та внутрішньогосподарського контролю в системі управління.

Тема 2. Формування економічного контролю як науки

Економічний контроль і його класифікація. Мета та завдання контролю як галузі наукових знань. Генезис контролю в контексті поглядів світових економічних шкіл: німецька школа контролю, англо-американська школа контролю, італійські школи контролю, інші школи контролю. Концептуальні підходи до визначення і класифікації принципів контролю.

Тема 3. Розвиток парадигм і концепцій економічного контролю

Парадигми економічного контролю: державного, незалежного, внутрішнього. Об'єкт і предмет економічного контролю як галузі наукових знань. Причини та зміст удосконалення парадигми економічного контролю. Концептуальні підходи в наукових дослідженнях вчених до контролю, як галузі знань.

Тема 4. Моделювання систем економічного контролю

Сучасні парадигми внутрішнього контролю. Методологія формування системи контролю: суть, види, принципи, особливості стратегічного підходу. Цільова спрямованість системи контролю підприємств стратегічної орієнтації.

Тема 5. Генезис та характеристика видів, форм і суб'єктів контролю

Генезис розвитку видів та форм контролю в різних секторах економіки. Централізована і децентралізована організація внутрішнього контролю. Ризик-орієнтоване планування контрольних заходів. Взаємодія компонентів внутрішнього контролю відповідно до концепції COSO.

Тема 6. Методологічне забезпечення економічного контролю

Методологічні основи проведення контролю з використанням стандартів. Стандартизація проведення контрольних заходів на основі аналізу ризиків. Уніфікація звітних документів за результатами контрольних заходів.

Тема 7. Обмежуючі параметри та рівні координації економічного контролю

Аналіз нормативно-правового забезпечення контролю та виявлення системних недоліків законодавчого регулювання. Координація та формування ефективної системи контролю в бюджетному процесі та господарській діяльності. Норма контролю як підстава встановлення результатів контролю.

Тема 8. Контроль в системі економічної безпеки суб'єктів господарювання

Місце контролю в системі управління та його роль у забезпеченні економічної безпеки. Об'єкти реального сектору економічного контролю (в т. ч. аграрного сектору економіки). Об'єкти монетарного сектору економічного контролю.

РОЗДІЛ 1. ЕВОЛЮЦІЯ ЕКОНОМІЧНОГО КОНТРОЛЮ ТА КОНЦЕПТУАЛЬНІ ЗАСАДИ ЙОГО РОЗВИТКУ

ПРАКТИЧНЕ ЗАНЯТТЯ 1. БУХГАЛТЕРСЬКИЙ ОБЛІК – ІНФОРМАЦІЙНЕ ДЖЕРЕЛО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ДІЄВОСТІ КОНТРОЛЮ

План

1. Зв'язки обліку та контролю як галузей науки та управлінських функцій.
2. Взаємозв'язок інформаційної та контрольної функцій бухгалтерського обліку.
3. Функції бухгалтерського обліку та внутрішньогосподарського контролю в системі управління.

Методичні рекомендації

Для виконання практичного заняття здобувачам рекомендується ознайомитися з теоретичним курсом за вказаною темою.

Питання для обговорення

1. Підходи науковців до значення бухгалтерського обліку як інформаційного джерела забезпечення дієвості контролю.
2. Погляди науковців на взаємозв'язок інформаційної та контрольної функцій обліку.
3. Види та призначення основних функцій бухгалтерського обліку.
4. Види та призначення основних функцій внутрішнього контролю.
5. Науково-методичний інструментарій економічного аналізу при здійсненні контрольних процедур.

Навчальні завдання

Завдання 1. Провести оцінку авторських підходів до визначення сутності категорій «облік», «контроль», «управління». Визначити переваги й недоліки підходу (табл. 1).

Таблиця 1

Оцінка авторських підходів до визначення сутності категорій «облік»,
«контроль», «управління»

Визначення терміну	Переваги підходу	Недоліки підходу
Термін «облік»		
Термін «контроль»		
Термін «управління»		

Завдання 2. Визначити основні функції бухгалтерського обліку і контролю в системі управління (табл. 2).

Таблиця 2

Основні функції бухгалтерського обліку і контролю в системі управління	
Функції обліку та контролю	Вплив функцій обліку та контролю на систему управління
Функції обліку	
Функції контролю	

Питання для самостійного опрацювання за темою 1

1. Структура основних функцій управління.
2. Роль контролю в системі управління.
3. Контрольні функції бухгалтерського обліку.
4. Внутрішньогосподарський контроль як функція управління.
5. Взаємозв'язок функцій обліку та внутрішнього контролю в системі управління.

ПРАКТИЧНЕ ЗАНЯТТЯ 2. ФОРМУВАННЯ ЕКОНОМІЧНОГО КОРТРОЛЮ ЯК НАУКИ

План

1. Економічний контроль і його класифікація.
2. Мета та завдання контролю як галузі наукових знань.
3. Генезис контролю в контексті поглядів світових економічних шкіл: німецька школа контролю, англо-американська школа контролю, італійські школи контролю, інші школи контролю.
4. Концептуальні підходи до визначення і класифікації принципів контролю.

Методичні рекомендації

Для виконання практичного заняття здобувачам рекомендується ознайомитися з теоретичним курсом за вказаною темою.

Питання для обговорення

1. Призначення економічного контролю.
2. Основні види економічного контролю.

3. Міжнародний досвід організації контролю.
4. Проблеми систематизації принципів контрольно-процесуальної діяльності.

Навчальні завдання

Завдання 1. Вказати основних представників різних наукових шкіл та їх внесок в проблемні питання розвитку контролю (економічного контролю) (табл. 1).

Таблиця 1

Представники різних наукових шкіл та їх внесок в проблемні питання розвитку контролю

Наукова школа/країна	Представник наукової школи	Проблемні питання

Завдання 2. Виділити основні принципи економічного контролю, які є найбільш доцільними при розкритті обраної теми дослідження (табл. 2).

Таблиця 2

Принципи економічного контролю

Принципи економічного контролю	Характеристика та відповідність до теми дослідження

Питання для самостійного опрацювання за темою 3

1. Види економічного контролю за діяльністю підприємств.
2. Принципи контролю: проблематика визначення.
3. Зародження контролю в різних країнах світу.
4. Концептуальні підходи до визначення і класифікації принципів внутрішнього контролю.
5. Міждисциплінарні зв'язки контролю як науки.
6. Загальні та спеціальні принципи контролю в сільському господарстві України.

ПРАКТИЧНЕ ЗАНЯТТЯ 3. РОЗВИТОК ПАРАДИГМ І КОНЦЕЦІЙ ЕКОНОМІЧНОГО КОНТРОЛЮ ТВ

План

1. Парадигми економічного контролю: державного, незалежного, внутрішнього.
2. Об'єкт і предмет економічного контролю як галузі наукових знань.
3. Концептуальні підходи в наукових дослідженнях вчених до контролю, як галузі знань.
4. Причини та зміст удосконалення парадигми економічного контролю.

Методичні рекомендації

Для виконання практичного заняття здобувачам рекомендується ознайомитися з теоретичним курсом за вказаною темою.

Питання для обговорення

1. Причини удосконалення парадигми економічного контролю.
2. Наукові підходи в дослідженнях вчених до контролю, як галузі знань.
3. Методологія формування системи контролю: суть, види, принципи, особливості стратегічного підходу.

Навчальні завдання

Завдання 1. Визначити переваги та недоліки видів економічного контролю. Зазначити нормативно-правову базу. (табл. 1).

Таблиця 1

Переваги та недоліки видів економічного контролю

Вид контролю	Нормативно-законодавча база	Переваги	Недоліки
Державний			
Незалежний			
Внутрішній			

Завдання 2. Визначити основні концептуальні підходи до контролю в наукових дослідженнях вчених та висловити власне бачення (табл. 2).

Таблиця 2

Основні концептуальні підходи до контролю

Концептуальні підходи	Наукові дослідження вчених	Власна думка здобувача
Обліковий		
Фінансовий		
Управлінський		
Юридичний		
Системний		
Соціальний		
Інституціональний		
Кібернетичний		

Завдання 3. Визначити основні шляхи удосконалення контролю з точки зору наукової думки вчених та власної думки здобувача (табл. 3).

Таблиця 3

Шляхи удосконалення контролю

Види контролю	Шляхи удосконалення з точки зору наукової думки вчених		Шляхи удосконалення з точки зору власної думки здобувача
	Автор	Шляхи удосконалення	
Економічний контроль			
Фінансовий контроль			

Питання для самостійного опрацювання за темою 3

1. Періодизація розвитку контролю в обліковій літературі.
2. Концептуальні підходи в наукових дослідженнях вчених до питання фінансового контролю.
3. Парадигми державного фінансового контролю.
4. Парадигми незалежного контролю.
5. Парадигми внутрішнього контролю.
6. Удосконалення парадигми економічного контролю.

ПРАКТИЧНЕ ЗАНЯТТЯ 4. МОДЕЛЮВАННЯ СИСТЕМ ЕКОНОМІЧНОГО КОНТРОЛЮ

План

1. Сучасні парадигми внутрішнього контролю.
2. Методологія формування системи контролю: суть, види, принципи, особливості стратегічного підходу.
3. Цільова спрямованість системи контролю підприємств стратегічної орієнтації.

Методичні рекомендації

Для виконання практичного заняття здобувачам рекомендується ознайомитися з теоретичним курсом за вказаною темою.

Питання для обговорення

1. Наукові підходи до поняття «внутрішній контроль».
2. Стратегічний підхід до формування системи контролю.
3. В чому полягає цільова спрямованість системи контролю підприємств стратегічної орієнтації.

Навчальні завдання

Завдання 1. Об'єкти та методичні прийоми проведення внутрішнього контролю на підприємстві (табл. 1).

Об'єкти та методичні прийоми проведення внутрішнього контролю на підприємстві

Об'єкти внутрішнього контролю	Методичні прийоми	Переваги методу
Грошові кошти		
Запаси		
Основні засоби		
Дебіторська заборгованість		
Кредиторська заборгованість		

Завдання 2. Визначити стратегічні підходи до формування системи контролю.

Завдання 3. Вказати основні підходи до формування системи забезпечення стратегічного контролінгу.

Питання для самостійного опрацювання за темою 4

1. Призначення внутрішнього контролю на підприємстві.
2. Концептуальні підходи в наукових дослідженнях вчених до питання внутрішнього контролю.
3. Відмінності між системою внутрішнього контролю та зовнішнім аудитом.
4. Відмінності між методологією та методикою контролю.
5. Система методів для відображення методології контролю як науки.
6. Методи контролю, що застосовуються на практиці.
7. Особливості стратегічного контролю.

РОЗДІЛ 2. НАУКОВІ СПРЯМУВАННЯ В ОБЛІКОВІЙ ТЕОРІЇ ПРАКТИЧНЕ ЗАНЯТТЯ 5. ГЕНЕЗИС ТА ХАРАКТЕРИСТИКА ВИДІВ, ФОРМ І СУБ'ЄКТІВ КОНТРОЛЮ

План

1. Генезис розвитку видів та форм контролю в різних секторах економіки.
2. Централізована і децентралізована організація внутрішнього контролю.
3. Ризик-орієнтоване планування контрольних заходів.
4. Взаємодія компонентів внутрішнього контролю відповідно до концепції COSO.

Методичні рекомендації

Для виконання практичного заняття здобувачам рекомендується ознайомитися з теоретичним курсом за вказаною темою.

Питання для обговорення

1. Історичні аспекти розвитку видів і форм контролю.
2. Методи дослідження форм і методів контролю.
3. Особливості функціонування системи державного фінансового контролю в Україні.
4. Основні форми проведення контролю.
5. Загальнонаукові методичні прийоми і способи контролю.
6. Специфічні методичні прийоми і способи контролю.
7. Основні підходи до внутрішнього контролю та управління ризиками. Способи реагування на ризики.
8. Основні компоненти моделі COSO.

Навчальні завдання

Завдання 1. Визначити основні підходи до планування та проведення внутрішнього контролю. Дати характеристику кожного етапу планування та проведення внутрішнього контролю (табл. 1).

Таблиця 1

Етапи планування та проведення внутрішнього контролю на підприємстві

Етапи	Характеристика

Завдання 2. На основі теми дослідження визначити основні події, що можуть створювати ризики. Результати оформити в табл. 2.

Таблиця 2

Події, що створюють ризики

Основні події	Визначення подій, пояснення

Завдання 3. На основі теми дослідження розробити Матрицю оцінки ризиків.

Питання для самостійного опрацювання за темою 5

1. Особливості централізованої організації внутрішнього контролю.
2. Особливості децентралізованої організації внутрішнього контролю.
3. Визначення подій та ідентифікація ризиків.
4. Оцінка ризиків за ймовірністю та впливом.
5. Визначення у внутрішніх документах аспектів ризик-орієнтованого планування діяльності з внутрішнього контролю (аудиту).
6. Інтегрована модель внутрішнього контролю підприємства COSOERM.

ПРАКТИЧНЕ ЗАНЯТТЯ 6. МЕТОДОЛОГІЧНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ЕКОНОМІЧНОГО КОНТРОЛЮ

План

1. Методологічні основи проведення контролю з використанням стандартів.
2. Стандартизація проведення контрольних заходів на основі аналізу ризиків.
3. Уніфікація звітних документів за результатами контрольних заходів.

Методичні рекомендації

Для виконання практичного заняття здобувачам рекомендується ознайомитися з теоретичним курсом за вказаною темою.

Питання для обговорення

1. Статус та завдання діяльності INTOSAI.
2. Стандартизація проведення контрольних заходів.
3. Підсумкові документи за результатами контрольного заходу.

Навчальні завдання

Завдання 1. Вказати призначення Міжнародних стандартів професійної практики внутрішнього аудиту (табл. 1).

Таблиця 1

Аналіз Міжнародних стандартів професійної практики внутрішнього аудиту

Стандарти	Характеристика
Стандарти якісних характеристик	
1000 - Цілі, повноваження і відповідальність	
1100 - Незалежність і об'єктивність	
1200 - Професіоналізм і професійне ставлення до	

роботи	
1300 - Програма гарантії і підвищення якості внутрішнього аудиту	
Стандарти діяльності	
2000 - Управління аудитом	
2010 – Планування	
2100 - Суть роботи внутрішнього аудиту	
2120 - Управління ризиками	
2200 - Планування аудиторського завдання	
2300 - Виконання завдання	
2400 - Інформування про результати	
2500 - Моніторинг дій за результатами завдання	
2600 - Розгляд ризику, прийнятого вищим виконавчим керівництвом	

Завдання 2. Дати характеристику міжнародних організацій вищих контрольних органів. Результати оформити в табл. 2.

Таблиця 2

Характеристика міжнародних організацій вищих контрольних органів

Основні події	Визначення подій, пояснення
Міжнародна організація вищих контрольних органів (INTOSAI)	
Європейська організація вищих контрольних органів (EUROSAI)	
Європейська організація регіональних органів	

зовнішнього контролю державних фінансів (ЄВРОРАІ)	
--	--

Завдання 3. Навести основні етапи проходження внутрішнього контролю та інформаційно-документальне забезпечення (табл. 3).

Таблиця 3

Основні етапи проходження внутрішнього контролю та інформаційно-документальне забезпечення

Етапи	Інформація	Документальне оформлення

Питання для самостійного опрацювання за темою 6

1. Методологічне забезпечення контролю в різних секторах економіки.
2. Методологічні основи проведення аудиту (контролю) з використанням стандартів.
3. Оцінка результативності контрольних заходів та необхідність її вдосконалення.
4. Моніторинг і оцінювання результатів державних програм з використанням стандартизованих контрольних дій.
5. Аналіз уніфікованих звітних документів, які складені за результатами контрольних заходів.

**ПРАКТИЧНЕ ЗАНЯТТЯ 7. ОБМЕЖУЮЧІ ПАРАМЕТРИ ТА РІВНІ
КООРДИНАЦІЇ ЕКОНОМІЧНОГО КОНТРОЛЮ – 4 год.**

План

1. Аналіз нормативно-правового забезпечення контролю та виявлення системних недоліків законодавчого регулювання.
2. Координація та формування ефективної системи контролю в бюджетному процесі та господарській діяльності.
3. Норма контролю як підстава встановлення результатів контролю.

Методичні рекомендації

Для виконання практичного заняття здобувачам рекомендується ознайомитися з теоретичним курсом за вказаною темою.

Питання для обговорення

1. Яка система контролю в Україні?
2. В чому полягає необхідність подальшого удосконалення системи державного фінансового контролю.
3. Які чинники впливають на ефективність проведення контролю?
4. Що таке норма контролю?

Навчальні завдання

Завдання 1. Вказати основні законодавчо-нормативні акти державного фінансового контролю та їх призначення (табл. 1).

Таблиця 1

Основні законодавчо-нормативні акти державного фінансового контролю

Законодавчо-нормативні документи	Характеристика

Завдання 2. Етапи здійснення координації та формування ефективної системи контролю в бюджетному процесі та господарській діяльності. Результати оформити в табл. 2.

Таблиця 2

Етапи здійснення координації та формування ефективної системи контролю в бюджетному процесі та господарській діяльності

Етапи здійснення координації та формування ефективної системи контролю в бюджетному процесі	Етапи здійснення координації та формування ефективної системи контролю в господарській діяльності

Питання для самостійного опрацювання за темою 7

1. Аналіз нормативно-правового забезпечення контролю.
2. Аналіз системних недоліків законодавчого регулювання.
3. Переваги та недоліки Концепції розвитку державного внутрішнього фінансового контролю.
4. Критерій результативності бюджетного контролю.
5. Підходи науковців до визначення поняття норми контролю.

ПРАКТИЧНЕ ЗАНЯТТЯ 8. КОНТРОЛЬ В СИСТЕМІ ЕКОНОМІЧНОЇ БЕЗПЕКИ СУБ'ЄКТІВ ГОСПОДАРЮВАННЯ

План

1. Місце контролю в системі управління та його роль у забезпеченні економічної безпеки.
2. Об'єкти реального сектору економічного контролю (в т. ч. аграрного сектору економіки).
3. Об'єкти монетарного сектору економічного контролю.

Методичні рекомендації

Для виконання практичного заняття здобувачам рекомендується ознайомитися з теоретичним курсом за вказаною темою.

Питання для обговорення

1. Напрями удосконалення нормативно-правового регулювання державного фінансового контролю.
2. Визначити комплекс загроз у сфері економічної діяльності внаслідок неврахування ролі контролю у забезпеченні економічної безпеки.
3. Основні елементи контролю в системі економічної безпеки підприємства.
4. Взаємозв'язок між фінансовим та реальним секторами економіки.

Навчальні завдання

Завдання 1. Визначити взаємозв'язок контролю із основними сторонами управління та зазначити процеси контролю на різних етапах (табл. 1).

Таблиця 1

Взаємозв'язок контролю із основними сторонами управління

Сторони управлінської діяльності	Процеси контролю
Прогнозування	
Планування	
Облік	
Аналіз	

Завдання 2. Відповідно до теми дослідження визначити основні етапи контрольної діяльності. Результати оформити в табл. 2.

Таблиця 2

Етапи контрольної діяльності

Етапи контрольної діяльності	Процеси
Інформаційний	
Корекційний	

Питання для самостійного опрацювання за темою 8

1. Визначення поняття «економічна безпека».
2. Взаємозв'язок контролю із основними сторонами управління.
3. Сучасні форми діяльності контролю.
4. Проведення державного нагляду (контролю) в умовах воєнного стану.
5. Контрольні функції Національного банку України.

ПРАКТИЧНЕ ЗАНЯТТЯ 9. ПРОБЛЕМИ І ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ АУДИТУ В УКРАЇНІ

План

1. Аудит як галузь економічної науки.
2. Сфера застосування аудиту та його види.
3. Методологія, проблеми, напрями та методика практичної реалізації аудиту.
4. Перспективи розвитку аудиту.

Методичні рекомендації

Для виконання практичного заняття здобувачам рекомендується ознайомитися з теоретичним курсом за вказаною темою.

Питання для обговорення

1. Передумови розвитку аудиту.
2. Критерії науковості аудиту.
3. Трансформація аудиту в «новій економіці».
4. Класифікація видів аудиту.
5. Методологія аудиту.
6. Взаємозв'язок аудиту з іншими науками.

Навчальні завдання

Завдання 1. Визначити послідовність виконання функцій внутрішнього аудиту на різних етапах (табл. 1).

Таблиця 1

Послідовність виконання функцій внутрішнього аудиту

Етапи	Процеси внутрішнього аудиту
Планування	
Організація	
Операційна функція	
Контроль	
Реалізація матеріалів внутрішнього аудиту	

Завдання 2. Класифікація аудиту повинна не бути громіздкою, однак в повній мірі розкривати внутрішній зв'язок і спосіб організації аудиторського контролю, взаємодію елементів, процесів, явищ між собою, і зовнішнім середовищем. Необхідно навести класифікацію аудиту і дати характеристику його видів (табл. 2).

Таблиця 2

Класифікація аудиту

Критерії класифікації	Види аудиту	Характеристика

Питання для самостійного опрацювання за темою 8

1. Розвиток концептуальних основ аудиту.
2. Становлення та функціонування аудиту.
3. Сутність, класифікація і замовники аудиторських послуг.
4. Аудіювання в умовах обмеженого часу.
5. Аудит ефективності системи управління.

ПЕРЕЛІК ТЕСТОВИХ ЗАВДАНЬ ЗА ТЕМАМИ

1. Функція управління, яка відображає розрахунок реалізації шляхів і завдань розвитку об'єкта:

- 1) прогнозування
- 2) планування
- 3) координація
- 4) організація

2. Перевірка та пошук причин відхилень в обліку забезпечує:

- 1) контрольна функція
- 2) облікова функція
- 3) аналітична функція
- 4) всі варіанти вірні

3. Призначена для оброблення облікових даних, відхилень від планованого стану, обґрунтування причинно-наслідкових зв'язків в економічних явищах:

- 1) контрольна функція
- 2) облікова функція
- 3) аналітична функція
- 4) всі варіанти вірні

4. Види контрольних функцій за:

- 1) законністю операцій
- 2) дотриманням нормативних актів
- 3) збереженням майна
- 4) всі варіанти вірні

5. Функції внутрішньогосподарського контролю:

- 1) профілактична
- 2) пізнавальна
- 3) регулююча
- 4) всі варіанти вірні

6. Функція внутрішньогосподарського контролю, при якій внутрішній контроль повинен забезпечити дотримання законів, нормативно-правових актів, міжнародних, галузевих, регіональних та внутрішніх стандартів і технічних умов суб'єкта господарювання (Відповідь надати одним словом).

7. Функція внутрішньогосподарського контролю, яка проявляється в обов'язковій наступній реакції на виявлені під час контролю порушення в господарській діяльності:

- 1) забезпечуюча
- 2) регулююча
- 3) соціальна
- 4) екологічна
- 5) вірна відповідь відсутня

8. Система наукових знань, спрямована на виявлення та усунення негативних явищ у розвитку продуктивних сил та виробничих відносин з

метою їх цілеспрямованого регулювання відповідно до завдань національної економіки:

- 1) внутрішній контроль
- 2) фінансовий контроль
- 3) економічний контроль
- 4) вірна відповідь відсутня

9. Функції економічного контролю:

- 1) об'єктивність
- 2) безперервність
- 3) економічність
- 4) всі варіанти вірні

10. Основні складові елементи економічного контролю:

- 1) аудит
- 2) ревізія
- 3) контрольні перевірки
- 4) судово-економічна експертиза
- 5) всі варіанти вірні

11. Проводиться згідно з чинним законодавством державними та відомчими контролюючими органами для виявлення недоліків у сфері фінансово-господарської діяльності підприємств:

- 1) ревізія
- 2) аудит
- 3) судово-економічна експертиза
- 4) контрольні перевірки

12. Засіб використання спеціальних знань у сфері бухгалтерського обліку, економічного аналізу та фінансово-господарського контролю у процесі дослідження окремих недоліків у діяльності перевірюваних підприємств:

- 1) перевірка
- 2) судово-економічна експертиза
- 3) ревізія
- 4) вірна відповідь відсутня

13. Принципи контролю, які спрямовані на розв'язання проблеми:

- 1) теоретичні
- 2) методологічні
- 3) практичні
- 4) всі варіанти вірні

14. Принципи контролю, які спрямовані на виявлення способів і механізмів її дослідження:

- 1) теоретичні
- 2) практичні
- 3) методологічні
- 4) всі варіанти вірні

15. Сукупність філософських, загальнотеоретичних основ науки і культури; система понять і уявлень, які властиві певному періодові розвитку цивілізації:

- 1) теорія
- 2) парадигма
- 3) концепція
- 4) методологія

16. Система поглядів на певне явище, спосіб розуміння, тлумачення якихось явищ, основоположна ідея теорії, загальний її задум:

- 1) теорія
- 2) парадигма
- 3) концепція
- 4) методологія

17. Функції економічного контролю:

- 1) раціональне використання матеріальних, трудових та фінансових ресурсів
- 2) оптимізація господарських зв'язків
- 3) запобігання банкрутству підприємств
- 4) всі варіанти вірні

18. Ціль внутрішнього контролю:

- 1) виконання зобов'язань щодо фінансової звітності
- 2) дотримання законодавства та нормативних актів
- 3) захист ресурсів від втрат
- 4) всі варіанти вірні

19. Контроль можна розглядати як:

- 1) тип відносин
- 2) вид діяльності
- 3) проблема
- 4) як наука
- 5) всі варіанти вірні

20. Сукупність концептуальних, теоретичних і прикладних завдань, що торкаються сутності, структури, функцій, організації, методики, технології, системного забезпечення контролю тощо, які є повністю або частково не вирішеними – це:

- 1) контроль як проблема
- 2) контроль як наука
- 3) контроль як вид діяльності
- 4) контроль як виступ

21. Дії, зміст яких полягає у порівнянні кількох величин, що характеризують норми та ступінь їх досягнення – це:

- 1) контроль як проблема
- 2) контроль як наука
- 3) контроль як вид діяльності
- 4) контроль як виступ

22. Процес, спрямований на досягнення стратегічних довгострокових цілей компанії, що і є результатом дій керівництва з планування, організації, моніторингу діяльності компанії в цілому та її окремих підрозділів:

- 1) аудит
- 2) внутрішній контроль
- 3) ревізія
- 4) вірна відповідь відсутня

23. Динамічна, цілісна, система способів, прийомів, принципів різних рівнів, сфери дії, спрямованості, змістів, структур:

- 1) методика
- 2) теорія
- 3) методологія
- 4) система

24. Методологія науки контролю включає методи:

- 1) загальнонаукові
- 2) частково-наукові
- 3) пізнавальні
- 4) всі варіанти вірні

25. Сукупність методів, які застосовуються в науці та практиці контролю:

- 1) методика
- 2) методологія
- 3) система
- 4) теорія

26. Методологія науки контролю:

- 1) вчення про метод наукового дослідження
- 2) вчення про теоретичні аспекти наукового дослідження
- 3) вчення про способи наукового дослідження
- 4) всі варіанти вірні

27. Як виконувати облік, контроль та аналіз визначає:

- 1) методика проведення обліку, контролю й аналізу
- 2) організація проведення обліку, контролю й аналізу
- 3) методологія проведення обліку, контролю й аналізу
- 4) всі варіанти вірні

28. Особливий вид управлінської діяльності на підприємстві, що полягає у спостереженні та оцінці проходження процесу стратегічного управління:

- 1) поточний контроль
- 2) стратегічний контроль
- 3) оперативний контроль
- 4) наступний контроль

29. Прийомами стратегічного контролю можна вважати:

- 1) аудит
- 2) перевірку
- 3) моніторинг

4) всі варіанти вірні

30. Система державного фінансового контролю в Україні включає:

- 1) парламентський контроль
- 2) урядовий контроль
- 3) незалежний контроль
- 4) внутрішній контроль

31. Контроль, який здійснюється суб'єктами державного фінансового контролю на етапі розгляду і прийняття управлінських рішень:

- 1) попередній
- 2) поточний
- 3) наступний
- 4) перспективний

32. Контроль, який здійснюється суб'єктами державного фінансового контролю під час реалізації управлінських рішень:

- 1) попередній
- 2) поточний
- 3) наступний
- 4) перспективний

33. Вид контролю, який дозволяє встановити суть і достовірність господарської операції за даними первинної документації, облікових регістрів і звітності:

- 1) фактичний
- 2) документальний
- 3) арифметичний
- 4) всі варіанти вірні

34. Елементи системи внутрішнього контролю:

- 1) комунікація
- 2) інформація
- 3) результативність
- 4) моніторинг
- 5) всі варіанти вірні

35. Процес, що повторюється і спрямований на виявлення нових ризиків або перегляд адекватності системи управління ризиками у структурних підрозділах:

- 1) інвентаризація ризиків
- 2) виявлення потенційних ризиків в процесі діяльності
- 3) інвентаризація загроз
- 4) вірна відповідь відсутня

36. Способи реагування на ризики:

- 1) прийняття
- 2) зменшення
- 3) розділення
- 4) уникнення
- 5) всі варіанти вірні

37. Управління ризиками включає:

- 1) визначення цілей
- 2) ідентифікація та оцінка ризиків
- 3) аналіз ризиків шахрайства та корупції
- 4) моніторинг змін
- 5) всі варіанти вірні

38. Концепція COSO являє собою:

- 1) визначає цілі внутрішнього контролю
- 2) визначає компоненти внутрішнього контролю
- 3) ілюструє як компоненти допомагають досягненню цілей
- 4) всі варіанти вірні

39. Міжнародна організація вищих контрольних органів, що діє під егідою Організації Об'єднаних Націй або її спеціалізованих агенцій:

- 1) INTOSAI
- 2) EUROSAI
- 3) IFAC
- 4) вірна відповідь відсутня

40. Декларація керівних принципів контролю. (Дати відповідь одним словом).

41. Процес формування єдиних принципів (правил):

- 1) стандарт
- 2) стандартизація
- 3) методологія
- 4) методика

42. Критерій результативності бюджетного контролю відображається через такі показники:

- 1) виявлений обсяг коштів, які використані з порушенням чинного законодавства
- 2) виявлений обсяг неефективно використаних коштів
- 3) кількість виявлених адміністративних правопорушень та оформлених протоколів за ними
- 4) всі варіанти вірні

43. Як зазначив Бардаш С.В. – це господарська правова характеристика параметрів об'єкта контролю або дій суб'єкта (суб'єктів) господарювання в господарській системі, або дій відносно об'єктів, які забезпечують або формують результат діяльності суб'єкта господарювання:

- 1) норма господарського контролю
- 2) стандарт господарського контролю
- 3) методика господарського контролю
- 4) правила господарського контролю

44. Основні риси системи, які властиві контролю:

- 1) наявність зв'язків, у тому числі зворотних
- 2) наявність структури
- 3) багатоаспектність

- 4) поділ на частини
- 5) всі варіанти вірні

45. Зв'язок контролю як самостійної функції управління з іншими сторонами управлінської діяльності:

- 1) прогнозування
- 2) планування
- 3) облік
- 4) аналіз
- 5) всі варіанти вірні

46. Головна мета контролю з точки зору економічної безпеки:

- 1) зміцнення фінансового стану
- 2) економічне зростання шляхом стеження за досягненням цільових орієнтирів
- 3) перевірка дотримання обмежуючих параметрів фінансового й економічного розвитку
- 4) всі варіанти вірні

47. На стан реального сектора економіки істотно впливає:

- 1) сальдо зовнішньоторговельного балансу країни
- 2) наявність сприятливих умов інвестицій
- 3) наявність чи відсутність обмежень у зовнішньоекономічній діяльності
- 4) стан фінансового ринку

48. Сукупність галузей економіки, які виробляють матеріальні і нематеріальні товари та послуги:

- 1) фінансовий сектор економіки
- 2) реальний сектор економіки
- 3) виробничий сектор економіки
- 4) вірна відповідь відсутня

49. Які економічні школи впроваджували ідеї різних економічних теорій щодо розуміння сутності реального і фінансового секторів економіки:

- 1) класична
- 2) неокласична
- 3) кейнсіанська
- 4) інституціональна

50. Аналіз фінансового стану має основні дві цілі:

- 1) дослідити динаміку фінансово-господарської діяльності підприємства
- 2) підготувати інформацію, яка необхідна для прогнозування
- 3) оцінити рух грошових потоків
- 4) визначити прибуток

ПИТАННЯ ДЛЯ САМОКОНТРОЛЮ

1. Роль контролю в системі управління.
2. Контрольні функції бухгалтерського обліку та внутрішньогосподарського контролю як функцій управління.
3. Економічний контроль і його класифікація.
4. Взаємозв'язок інформаційної та контрольної функцій бухгалтерського обліку.
5. Зв'язки обліку та контролю як галузей науки та управлінських функцій.
6. Функції бухгалтерського обліку та внутрішньогосподарського контролю в системі управління.
7. Мета та завдання контролю як галузі наукових знань.
8. Принципи контролю: проблематика визначення.
9. Підходи до використання економічного аналізу в контрольній діяльності.
10. Науково-методичний інструментарій економічного аналізу при здійсненні контрольних процедур.
11. Концептуальні підходи до визначення і класифікації принципів внутрішнього контролю.
12. Проблеми систематизації принципів контрольно-процесуальної діяльності.
13. Зародження контролю в різних країнах світу.
14. Генезис контролю в контексті поглядів німецької школи контролю.
15. Генезис контролю в контексті поглядів англо-американської школи контролю.
16. Генезис контролю в контексті поглядів італійської школи контролю.
17. Генезис контролю в контексті поглядів інших шкіл контролю.
18. Мета та завдання контролю як галузі наукових знань.
19. Міждисциплінарні зв'язки контролю як науки.
20. Концептуальні основи організації контролю.
21. Загальні та спеціальні принципи контролю в сільському господарстві України.
22. Внутрішньогосподарський контроль як сегмент системи управління підприємством: сучасний стан та пріоритети розвитку.
23. Об'єкт і предмет економічного контролю як галузі наукових знань.
24. Періодизація розвитку контролю в обліковій літературі.
25. Концептуальні підходи в наукових дослідженнях вчених до контролю, як галузі знань.
26. Причини та зміст удосконалення парадигми економічного контролю.
27. Парадигми державного фінансового контролю.
28. Парадигми незалежного контролю.
29. Парадигми внутрішнього контролю.
30. Наукові дослідження сучасної парадигми внутрішнього контролю.
31. Методологія формування системи контролю: суть, види, принципи, особливості стратегічного підходу.

32. Цільова спрямованість системи контролю підприємств стратегічної орієнтації.
33. Генезис розвитку видів та форм контролю в різних секторах економіки.
34. Централізована організація внутрішнього контролю.
35. Децентралізована організація внутрішнього контролю.
36. Ризик-орієнтоване планування контрольних заходів.
37. Взаємодія компонентів внутрішнього контролю відповідно до концепції COSO.
38. Стандартизація проведення контрольних заходів на основі аналізу ризиків.
39. Методологічні основи проведення контролю з використанням стандартів.
40. Уніфікація звітних документів за результатами контрольних заходів.
41. Аналіз нормативно-правового забезпечення контролю та виявлення системних недоліків законодавчого регулювання.
42. Координація ефективної системи контролю в бюджетному процесі та господарській діяльності.
43. Формування ефективної системи контролю в бюджетному процесі та господарській діяльності.
44. Норма контролю як підстава встановлення результатів контролю.
45. Сутність категорії «фінансової» та «економічної» безпеки.
46. Суб'єкти господарювання в системі безпеки підприємництва.
47. Концептуальні основи управління безпекою підприємництва.
48. Узагальнена оцінка рівня фінансової безпеки підприємства.
49. Місце контролю в системі управління та його роль у забезпеченні економічної безпеки.
50. Об'єкти реального сектору економічного контролю.
51. Об'єкти аграрного сектору економіки.
52. Об'єкти монетарного сектору економічного контролю.
53. Сучасні парадигми внутрішнього контролю.
54. Внутрішній контроль підприємства, як основа протидії загрози.
55. Моніторинг рівня економічної безпеки суб'єкта господарювання.
56. Формування системи оцінювання рівня економічної безпеки підприємства з урахуванням впливу підприємницьких ризиків.
57. Комплаєнс-ризика у системі забезпечення економічної безпеки підприємства.
58. Основи методики контролю (аудиту) економічної безпеки підприємства
59. Стратегічний аналіз та контроль економічної безпеки підприємства.
60. Парадигма економічного контролю в системі гармонійного (сталого) розвитку.
61. Методика застосування методичних прийомів контролю в умовах невизначеності.
62. Концепція соціального контролю в теорії соціальних систем.
63. Концепція екологічного контролю в економічній системі.
64. Сертифікація контролю: організаційно-методологічні підходи.

65. Передумови розвитку аудиту.
66. Критерії науковості аудиту.
67. Трансформація аудиту в «новій економіці».
68. Класифікація видів аудиту.
69. Методологія аудиту.
70. Взаємозв'язок аудиту з іншими науками.
71. Розвиток концептуальних основ аудиту.
72. Становлення та функціонування аудиту.
73. Сутність, класифікація і замовники аудиторських послуг.
74. Аудіювання в умовах обмеженого часу.
75. Аудит ефективності системи управління.

СПИСОК РЕКОМЕНДОВАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Андрушків Б.М., Малюта Л.Я. Економічна та майнова безпека бізнесу: навчальний посібник. Тернопіль: ФОП Паляниця В.А., 2016. 180 с.
2. Артюх О.В. Принципи контролю: проблематика визначення. *Науковий вісник Ужгородського національного університету. Серія: Міжнародні економічні відносини та світове господарство*. Випуск 6, Ч.1, 2016. С. 20 – 24.
3. Бугай Н.О. Внутрішньогосподарський контроль як сегмент системи управління підприємством: сучасний стан та пріоритети розвитку. *Ефективна економіка*. № 10, 2016. URL: <https://core.ac.uk/download/pdf/197268572.pdf>.
4. Бутинець Ф.Ф. Історія розвитку бухгалтерського обліку. Ч.І. Навчальний посібник. Житомир: ЖІТІ, 1999. 928 с.
5. Бюджетний кодекс України від 08. Лип. 2010 р. № 2456-VI. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2456-17#Text>.
6. Гаращук В.М. Доктрина контролю та нагляду в управлінні. Правова доктрина України – основа формування правової системи держави : матеріали міжнародної науково-практичної конференції, присвяченій 20- річчю НАПрН України та обговоренню 5-ти том. монографії «Правова 202 доктрина України», м. Харків, 20–21 листопада 2013 р. Харків : Національна академія правових наук України. 2013. С. 201-207.
7. Гетманець О.П. Правові принципи бюджетного контролю. Форум права. 2017. № 5. С. 84-90.
8. Голов С. Генезис управлінського обліку. Бухгалтерський облік і аудит. 2017. №7-8. С.2-24.
9. Господарський кодекс України від 16 січ. 2003 р. № 436-IV. URL: <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/436-15>.
10. Гуцаленко Л.В., Марчук У.О. Облікова політика: національний та зарубіжний підходи. *Gesellschaftsrechtliche Transformationen von wirtschaftlichen Systemen in den Zeiten der Neo-Industrialisierung*. Korneev V., Pasichnyk, Yu., Radchenko O., Khodzhaian A. und andere: Collective monograph. Verlag SWG imex GmbH, Nuremberg, Germany, 2020. 714 p., С. 576 – 584.
11. Гуцаленко Л.В., Миськів Л.П. Інституціональні імперативи органічного виробництва в забезпеченні концепції біоекономічної орієнтації. *Електронне наукове фахове видання «Ефективна економіка»*. № 10. 2021. URL: <http://www.economy.nayka.com.ua/?op=1&z=9423>.
12. Гуцаленко Л.В., Колеснікова О.М. Нефінансова та управлінська звітність – інформаційний інструмент управління ризиками. Економіка і управління бізнесом. Том 13, № 4, 2022. С. 14 – 23. URL: <http://journals.nubip.edu.ua/index.php/Bioeconomy/article/view/16811>.
13. Гуцаленко Л.В., Коцупатрій М.М., Марчук У.О. Внутрішньогосподарський контроль: навчальний посібник. Київ: ЦУЛ, 2014. 496 с.
14. Гуцаленко Л.В. Виклики сьогодення до розвитку бухгалтерської професії. Матеріали Всеукраїнського круглого столу «Ринкове позиціонування фахівців з

обліку і оподаткування: виклики та пріоритети» (21 жовтня 2020 року) / відп. ред. Є.В. Калюга. К.: НУБіП України, 2020.

15. Гуцаленко Л.В. Генезис наукових підходів до інформаційної функції бухгалтерського обліку. Матеріали IV Всеукраїнській науково-практичній інтернет-конференції «Актуальні проблеми та перспективи розвитку обліку, аналізу та контролю в соціально-орієнтованій системі управління підприємством». ПНАУ. 2021 (31.03.2021, м. Полтава)

16. Гуцаленко Л. В., Іщенко Н. В., Тітаренко А.В. Дефініції сутності соціальний капітал, як складової інтелектуального капіталу підприємства. *Електронне наукове фахове видання «Ефективна економіка»*. № 3, 2023. URL:<https://www.nayka.com.ua/index.php/ee/article/view/1279>.

17. Гуцаленко Л.В. Дієвість контрольної функції обліку в управлінні трансакційними витратами підприємства. *Науковий вісник Сухомлинського: Миколаїв*, № 1. 2018 р., С.114 – 121.

18. Гуцаленко Л.В., Марчук У.О. Інтегрована звітність – концепції та парадигми обліку в досягненні цілей сталого розвитку. *Електронне наукове фахове видання «Ефективна економіка»*. №7. 2021. URL: <http://www.economy.nayka.com.ua/?op=1&z=9069>

19. Гуцаленко Л. В., Ніколенко М.С., Адаптація контрольної функції обліку розрахунків з працівниками відповідно до змін національного законодавства в умовах воєнного стану. *Електронне наукове фахове видання «Ефективна економіка»*. № 9, 2022. URL: <https://www.nayka.com.ua/index.php/ee/article/view/541>

20. Дерій В.А. Види економічного контролю за діяльністю підприємств: аналіз і узагальнення поглядів на проблему. *Облік і фінанси АПК: бухгалтерський портал*. URL: <http://magazine.faaf.org.ua/vidi-ekonomichnogo-kontrolyu-zadiyalnistyupidpriemstv-analiz-i-uzagalnennya-poglyadiv-na-problemu.html>.

21. Деякі питання здійснення внутрішнього аудиту та утворення підрозділів внутрішнього аудиту: Постанова Кабінету мін. України від 28.09.2011 р. № 1001. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/en/1001-2011-%D0%BF>.

22. Дорош Н.І., Яцик Т.В. Інтегрована модель внутрішнього контролю підприємства: адаптація закордонного досвіду в Україні. *Економічний аналіз: зб. наук. праць Тернопільського національного економічного університету*. 2015. Том 22. № 2. С. 68 – 74.

23. Жук В.М. Розвиток теорії бухгалтерського обліку: інституціональний аспект: монографія. К.: ННЦ «ІАЕ», 2018. 408 с.

24. Жук В.М. Розвиток функцій бухгалтерського обліку. *Економіка АПК*. 2016. № 6. С. 71-76

25. Засадний Б.А. Взаємодія компонентів внутрішнього контролю відповідно до концепції COSO. *Серія Економічні науки. Науковий вісник Херсонського державного університету*. Випуск 30. Ч. 4. 2018. С. 102 – 106.

26. Этический кодекс INTOSAI URL: <https://www.eurosai.org/ru/topMenu/ISSAI.html>.

27. Кодекс етики професійних бухгалтерів. URL: https://lexinform.com.ua/wp-content/uploads/2018/09/Code-of-Ethics_ukr.pdf.

28. Кодекс України про адміністративні правопорушення від 07.12.1984 р. № 8073-Х. URL: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/80731-10>.

29. Кондов К.В. Концепція соціального контролю в теорії соціальних систем Толкотта Парсонса. *Український соціум*. № 3, 2017. С. 9 – 19. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Usoc_2017_3_3.

30. Король С.Я. Контроль як функція обліку й управління. *Проблеми і перспективи економіки та управління*. № 1 (5), 2016. URL: <http://ppeu.stu.cn.ua/article/view/79178>.

31. Лімська декларація керівних принципів контролю від 01.01.1977 р. URL: http://zakon2.rada.gov.ua/laws/card/604_001.

32. Методичні рекомендації щодо застосування поняття контролю: затв. Прот. Рішенням Антимонопольного комітету України від 01 лист. 2018 р. URL: <https://amcu.gov.ua/npas/metodichni-rekomendaciyiyi-shchodo-zastosuvannya-ponyattya-kontrolyu>.

33. Міжнародні стандарти якості, аудиту, огляду. Іншого надання впевненості та супутніх послуг. URL: http://apu.com.ua/attachments/article/290/Audit_2015_1_all.pdf.

34. Міжнародні стандарти вищих органів фінансового контролю (ISSAI). URL: <https://www.eurosai.org/ru/topMenu/ISSAI.html>.

35. Новашок Д.О. Концепції ефективного та загального контролю у міжнародному праві: теорія та практика. Одеса, 2018. 33 с.

36. Обушна Н.І. Модернізація системи державного фінансового контролю в Україні в контексті утвердження парадигми публічного аудиту. Вісник Національної академії державного управління при Президентіві України. 2016. № 4. С. 64-71.

37. Олійник О.В., Барановська Т.В. Економічний аналіз у системі контролю: взвємопроникнення науково-методичного інструментарію. URL: https://essuir.sumdu.edu.ua/bitstream-download/123456789/56279/5/Oliinyk_Ekonomichnyi_analiz.pdf;jsessionid=B88BEE7B94886BEC979BFA2878E4EAD.

38. Офіційний сайт Міжнародної організації вищих органів фінансового контролю (International Organization of Supreme Audit Institutions (INTOSAI)). URL: <https://www.intosai.org/ru/dokumenty/svobodnyi-dostup>.

39. Перелік документів і відомостей, що підлягають перевірці під час попереднього документального контролю, затверджується Кабінетом Міністрів України – Деякі питання проведення заходів офіційного контролю товарів, що ввозяться на митну територію України (у тому числі з метою транзиту) від 24.10.2018 р. № 960. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/960-2018-%D0%BF#Text>.

40. Податковий кодекс України від 02.12.2011 р. № 2755-VI. URL: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/2755-17>.

41. Положення про Державну аудиторську службу України від 03 лют. 2016 р. № 43. URL: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/43-2016>.

42. Порядок проведення інспектування Державною аудиторською службою,

її міжрегіональними територіальними органами: затв. Постановою Кабінету мін. України від 20 квіт. 2006 р. № 550. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/550-2006-%D0%BF#Text>.

43. Посібник зі стандартів внутрішнього контролю для державного сектору, розроблений Комітетом з внутрішнього контролю Міжнародної організації вищих контролюючих органів (INTOSAI). URL: https://www.mil.gov.ua/content/pdf/vnytr_control/Internal%20Control%20Standards_ukr.pdf.

44. Прасюк В.М. Державний фінансовий контроль: визначення поняття. Прикарпатський юридичний вісник. 2019. Вип. 3(28). Т. 2. С. 97-102. URL: [https://doi.org/10.32837/pyuv.v2i3\(28\).367](https://doi.org/10.32837/pyuv.v2i3(28).367).

45. Прасюк В.М. Принципи державного фінансового контролю: загальна характеристика. Прикарпатський юридичний вісник. 2019. Вип. 4(29). Ч. 2. С. 155-160.

46. Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні. Закон України від 16.07.1999 р. № 996-XIV. URL: <https://www.rada.gov.ua>.

47. Про громадський контроль: Проект Закону України від 13.05.2015 р. № 2731-1. URL: <https://ips.ligazakon.net/document/JH2411AA>.

48. Про затвердження Кодексу етики працівників підрозділу внутрішнього аудиту: затв. наказом Мінфіну України від 29.09.2011 р. № 1217. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/go/z1195-11>.

49. Про основні засади здійснення державного фінансового контролю в Україні: Закон України від 26 січня 1993 р. № 2939-XII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2939-12#Text>.

50. Про окремі заходи щодо забезпечення державного фінансового контролю: затв. Постановою Кабінету мін. України від 27 верес. 2022 р. № 1119. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1119-2022-%D0%BF#Text>.

51. Розвиток національної системи бухгалтерського обліку і контролю в Україні в умовах євроінтеграції: монографія Мельник Т.Г. [та ін.]. Київ: Кондор-Видавництво, 2017. 226 с.

52. Стратегічний менеджмент: навч. посібник / О.Д. Гудзинський, С.М. Судомир, Т.О. Гуренко, Ю.С. Гудзинська, М.Р. Судомир. Тернопіль: ФОП Паляниця В.А., 2020. 314 с.

53. Стратегічний розвиток підприємств аграрної сфери економіки України: аналітико-прогнозна оцінка: кол. моногр. / за заг. ред. В.К. Савчука. Київ: ЦП «Компринт», 2017. 366 с.

54. Федоров С.Є. Фінансовий контроль як абстрактна категорія фінансового права: проблеми сприйняття. Порівняльно-аналітичне право. 2017. № 4. С. 207-211.

55. Шестерняк М.М. Методи і форми контролю: проблеми визначення. *Серія Економічні науки. Науковий вісник Херсонського державного університету*. Випуск 26. Частина 2. 2017. С. 154 – 156.

56. Яремко І.Й., Лемішовська О.С.. Історія обліку, аналізу та аудиту: навч. посібник. Львів: Видавництво Львівської політехніки, 2015. 220 с.

57. Application of International Accounting Standards by Enterprises in the Context of Modern Challenges: collective monograph / Beldii A.M., Boyarova O.A., Derevianko S.I., Gutsalenko L.V., Hanyaylo O.M., Hurenko T.O., Kolesnikova O.M., Kryvorot O.Hr., Kuzyk N.P., Lytvynenko V.S., Meliankova L.V., Myskiv L.P., Popova O.O., Shara Y.Yu., Shevchuk K.V., Sliesar T.M., Vakulyk D.A. / National University of Life and Environmental Sciences of Ukraine. Košice: Vysoká škola bezpečnostného manažérstva v Košiciach, 2022. 275 p.

58. Hurenko T. Risks of accounting and their influence on management decisions. Збірник наукових праць Державного університету інфраструктури та технологій. Серія «Економіка і управління. Вип. 50. К.: ДУІТ, 2021. 150 с. (С. 96 – 103) DOI: <http://doi.org/10.32703/2664-2964-2021-50>.

59. Hurenko T. Internal control as a management function. BoScience Publisher , Chicago, USA. 2022. [Збірник MODERN-DIRECTIONS-OF-SCIENTIFIC-RESEARCH-DEVELOPMENT-18-20.05.22.pdf](#).

60. Hutsalenko L, Lepetan I. Ecological-oriented approach in providing of sustainable development of ukraine's agrarian sector: place and role of accounting. In Účtovníctvo a audítorstvo v procese svetovej harmonizácie. medzinárodná vedecká konferencia. Účtovníctvo a audítorstvo v procese svetovej harmonizácie : zborník z medzinárodnej vedeckej konferencie, 7.-9. septembra 2021, (Skalica, Slovensko). Bratislava : Vydavateľstvo EKONÓM, 2021. ISBN 978-80-225-4847-2.

61. Gutsalenko L.V., Fabiianska V.Yu. Organizational and methodological aspects of the audit planning of financial statement. Financial support for the functioning of the agricultural sector in modern conditions. N. Davydenko, O. Gudz, L. Gutsalenko, Ye. Kaliuha, N. Prokopenko, N. Trusova and others: [Ed. by Doctor of Economic Sciences, Prof. Davydenko N.M.] – Collective monograph – Verlag SWG imex GmbH, Nürnberg, Deutschland, 2020.

62. Liubov Hutsalenko, Uliana Marchuk. Winemaking and enotourism in Ukraine: the impact on industry accounting system. *Sborník z mezinárodní vědecké conference. Účetnictví a auditing v procesu světové harmonizace*. Vysoká škola ekonomická v Praze, Nakladatelství Oeconomica – 04-06.09. 2020. p. 42 – 48.

63. Liubov Gutsalenko, Uliana Marchuk, Serhiy Zabolotnyy, Nataliia Ostapiuk, Natalia Tsaruk, 2022. Categorical Characteristics of Wine Classifications in the System of Internal Regulation of Accounting. *European Research Studies Journal*, Volume XXV, Issue 2, 543-554. URL: <https://ersj.eu/journal/2972>.

64. Prodanchuk M. A., Tripak M.M., Hutsalenko L.V., Myskiv L.P., Shevchuk N. S. ORGANIZATION ASPECTS OF THE INTEGRATED REPORTING FORMATION. *Financial and credit activity: problems of theory and practice*. 2021. № 5(40). WoS <https://www.webofscience.com/wos/author/record/112990>. URL: <https://fkd.ubs.edu.ua/index.php/fkd/article/view/3555/3351>.

Інформаційні ресурси

1. <https://nubip.edu.ua/node/17325> – Електронна бібліотека НУБіП України
2. <http://rp.gov.ua/home/> – Рахункова палата України.
3. <https://customs.gov.ua/> – Державна митна служба України.

4. <https://www.finance.ua> – Фінанси України.
5. <https://dasu.gov.ua/> – Державна аудиторська служба України.
6. <https://www.kmu.gov.ua/> – Кабінет Міністрів України.
7. <http://www.nbu.gov.ua/> – Національна бібліотека імені В.І. Вернадського.
8. <https://www.mof.gov.ua/uk> – Міністерство фінансів України.
9. <https://mof.gov.ua/uk/state-fiscal-service-state-fiscal-service> – Державна фінансова служба України.
10. <https://www.treasury.gov.ua/> – Державна казначейська служба України.
11. <https://www.rada.gov.ua/> – Верховна Рада України.
12. <http://apu.com.ua/> – Аудиторська палата України.
13. www.zakon.rada.gov.ua.
14. <http://www.ukurier.gov.ua/> – Газета «Урядовий кур'єр»
15. <https://buhgalter911.com/uk/> – Бухгалтер 911.
16. <http://www.bank.gov.ua> – сайт Національного банку України.
17. <http://magazine.faaf.org.ua/> – Облік і фінанси АПК. Бухгалтерський портал.